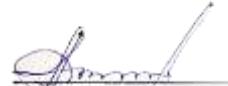

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан**

(підпис)

доц. А. В. Стасишин

“ ” _____ 2021 р.

**ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ»**

галузь знань:

28 “Публічне управління та адміністрування”

спеціальність:

281 “Публічне управління та адміністрування”

освітня програма:

«Управління персоналом в органах публічної влади та бізнес-структурах»

ЛЬВІВ – 2021

Програма вибіркової дисципліни «Конкурентоспроможність трудових ресурсів» для студентів III курсу денної форми навчання галузі знань: 28 “Публічне управління та адміністрування”; спеціальності: 281 “Публічне управління та адміністрування”; освітньої програми: «Управління персоналом в органах публічної влади та бізнес-структурах».— 2021. –15с.

Розробник:

Пікулик О.І., доцент кафедри економічної теорії, к.е.н., доцент

**Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління
Протокол № 1 від «30» серпня 2021р.**

Завідувач кафедри доц. Капленко Г.В.
(підпис)

**Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.**

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Конкурентоспроможність трудових ресурсів» належить до вибіркових дисциплін циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, вивчення якої передбачено за освітньо-професійною програмою підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр. Дисципліна рекомендована для формування індивідуального плану студента.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є трудові ресурси та система управління розвитком людських ресурсів, яка розглядається як процес комплексного розкриття потенціалу кожного працівника з метою підвищення його конкурентоспроможності на конкурентному ринку праці.

Мета початкової дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомити студентів з основними демографічними та економічними характеристиками населення, трудових ресурсів, робочої сили, загальної та професійної працездатності, професійно-галузевої та соціальної структури трудових ресурсів, процесів міграції населення; висвітлити основні напрямки і принципи демографічної політики, політики зайнятості, соціальної та кадрової політики, а також методи їх реалізації у сфері публічного управління; надати студентам знання з теорії управління трудовими ресурсами та практичні навички впливу на поведінку трудових колективів і окремих працівників для підвищення їх конкурентоспроможності та забезпечення ефективної діяльності організації.

Основні завдання

У ході вивчення навчальної дисципліни, студенти повинні опанувати: методи ефективного використання трудових ресурсів та підвищення їх конкурентоспроможності, впровадження різноманітних видів зайнятості населення, розробки та реалізації заходів щодо зниження рівня безробіття в умовах ринкової економіки; сутність та механізм управління трудовими ресурсами, комплексну систему менеджменту людських ресурсів, систему органів управління зайнятістю населення; методи управління трудовими ресурсами та кадрами в умовах сучасного виробництва, соціального планування та управління; форми та методи організації професійної орієнтації різних груп населення; високу управлінську культуру менеджера трудових ресурсів як професійного управлінця.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Дисципліна «Конкурентоспроможність трудових ресурсів» базується на вивченні таких навчальних дисциплін, як «Основи економічної науки», «Макроекономіка» і є необхідною для сприйняття подальших навчальних дисциплін «Теорія та практика кадрової політики» «Державна кадрова політика» та інших прикладних дисциплін.

Вимоги до знань і умінь:

а) **знати:** джерела отримання статистичної інформації про населення; моделі ефективного використання трудових ресурсів; види зайнятості, заходи щодо зниження рівня безробіття в ринкових умовах; методи управління трудовими ресурсами та кадрами в сучасних умовах; способи організації професійної орієнтації різних груп населення; методику оцінки та способи підвищення конкурентоспроможності трудових ресурсів; систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації незайнятого населення; форми розподілу та перерозподілу трудових ресурсів; умови проведення атестації персоналу та використання її результатів; способи підвищення ефективності та результативності управління персоналом.

б) **уміти**: аналізувати статистичну інформацію щодо трудових ресурсів країни та робити відповідні висновки; обґрунтувати методичні принципи управління персоналом; мотивувати людей здійснювати професійну діяльність на основі етичних міркувань, соціально-відповідально і свідомо, в рамках правового поля та рухатися до спільної мети; ефективно використовувати трудові ресурси організації та сприяти їх розвитку і підвищенню конкурентоспроможності; аналізувати кадрову політику на різних рівнях; застосовувати сучасні методи планування потреби у персоналі; організовувати набір і відбір персоналу у конкретних умовах; проводити атестацію персоналу та використовувати її результати; оцінювати ефективність та результативність управління персоналом, формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми; використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

Вивчення дисципліни «Конкурентоспроможність трудових ресурсів» повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вміння:

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Програма складена на 4 кред.

Форми контролю: заліковий модуль.

Програмні компетентності та результати навчання

Управління персоналом в органах публічної влади та бізнес-структурах	<u>Загальні компетентності (ЗК)</u> ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК6. Здатність працювати в команді. ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	<u>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</u> ФК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати. ФК14. Здатність аналізувати та планувати показники з праці. ФК20. Здатність описувати економічні, управлінські та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
	<u>Програмні результати навчання</u> ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень. ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ”

- Тема 1.** Сутність, класифікація та показники оцінки населення як носія ресурсів праці.
- Тема 2.** Поняття та соціально-економічна сутність трудових ресурсів. Людський капітал та його роль в економічній системі.
- Тема 3.** Система управління розвитком людських ресурсів. Трудові ресурси організації як об'єкт управління.
- Тема 4.** Конкурентоспроможність як характеристика рівня розвитку суб'єкта трудових відносин.
- Тема 5.** Зв'язок конкурентоспроможності особистості з рівнем розвитку її трудових можливостей.
- Тема 6.** Взаємодія підсистеми трудового потенціалу людини з системою конкурентоспроможності держави.
- Тема 7.** Формування якості трудового потенціалу. Конкурентоспроможність робочої сили та чинники, що її визначають.
- Тема 8.** Мотивація в управлінні трудовими ресурсами. Фактори та методи мотивації економічної активності трудового потенціалу.
- Тема 9.** Трудові ресурси та соціальна політика держави. Соціальний захист у системі управління трудовим потенціалом.
- Тема 10.** Ефективність використання трудових ресурсів та шляхи її підвищення. Навчальні технології та інструменти реалізації процесу розвитку людських ресурсів.
- Тема 11.** Міжнародне співробітництво та зарубіжний досвід в управлінні трудовими ресурсами. Вплив глобалізації на ресурси праці та соціально-трудова відносинами.
- Тема 12.** Динаміка показників людського розвитку в Україні. Стан інтеграції України до світового ринку праці.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ”

за темами

Тема 1. Сутність, класифікація та показники оцінки населення як носія ресурсів праці.

Сутність населення та його класифікація. Положення теорії народонаселення Мальтуса. Структура населення за економічною активністю на ринку праці.

Процеси відтворення та руху населення. Фази відтворення робочої сили. Типи та режими відтворення. Природний, просторовий, економічний та соціальний рух населення. Показники оцінки населення.

Трудовий потенціал як соціально-економічна категорія. Державна політика розвитку трудового потенціалу.

Тема 2. Поняття та соціально-економічна сутність трудових ресурсів. Людський капітал та його роль в економічній системі.

Різні підходи до трактування сутності трудових ресурсів. Трудові ресурси як ринкова категорія. Баланс трудових ресурсів.

Домінуюча роль людського чинника в економічному зростанні. Т. Шульц як автор поняття "людський капітал". Теорія людського капіталу.

Значення людського чинника в умовах розвитку постіндустріального суспільства. Зростання ролі когнітаріату – працівників розумової праці – в сучасній економіці знань.

Тема 3. Система управління розвитком людських ресурсів. Трудові ресурси організації як об'єкт управління.

Система управління розвитком людських ресурсів на мега-, макро-, мезо- та мікрорівнях. Індекс людського розвитку (ІЛР) як провідний світовий показник розвитку людських ресурсів. Функції, методи і принципи розвитку людських ресурсів. Особливості людських ресурсів та їх врахування у процесі здійснення процесу управління розвитком людських ресурсів. Зміст інструментарію саморозвитку людських ресурсів.

Управління людськими ресурсами в системі керування організацією. Формування місії, цілей, функцій і організаційної структури управління трудовими ресурсами організації. Розробка концепції, стратегії й політики використання трудових ресурсів на основі певної сукупності принципів і методів управління персоналом в організації.

Тема 4. Конкурентоспроможність як характеристика рівня розвитку суб'єкта трудових відносин.

Зміст категорії «конкурентоспроможність»: загальна характеристика дефініції.

Конкурентоспроможність особистості як характеристика рівня її розвитку. Співставлення категорій «конкурентоспроможність» та «конкурентоспроможність особистості»: державно-управлінський аспект.

Тема 5. Зв'язок конкурентоспроможності особистості з рівнем розвитку її трудових можливостей.

Трудовий потенціал особистості як елемент системи її конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність особистості як елемент системи її трудового потенціалу. Зв'язок системи трудового потенціалу суб'єкта з системою його конкурентоспроможності.

Тема 6. Взаємодія підсистеми трудового потенціалу людини з системою конкурентоспроможності держави.

Особливості взаємодії системи конкурентоспроможності фахівця з підсистемою трудового потенціалу організації. Зв'язок системи трудового потенціалу країни з системою її конкурентоспроможності. Залежність рівня розвитку трудового потенціалу країни від рівня розвитку її конкурентоспроможності.

Тема 7. Формування якості трудового потенціалу. Конкурентоспроможність робочої сили та чинники, що її визначають.

Якісні зміни праці у ринкових умовах і вимоги до якості трудового потенціалу. Трансформація моделі працівника в сучасній економіці. Рівень кваліфікації та якісна структура трудового потенціалу.

Споживчі та вартісні характеристики робочої сили. Відповідність якісних характеристик робочої сили потребам ринку праці, ціні робочої сили, попиту на неї. Сутність і значення професійної орієнтації. Підвищення кваліфікації працівників, створення моделей системного та безперервного навчання. Прогнозування професійно-кваліфікаційного попиту на робочу силу та перепідготовка кадрів.

Тема 8. Мотивація в управлінні трудовими ресурсами. Фактори та методи мотивації економічної активності трудового потенціалу.

Роль мотивації в управлінні людськими ресурсами. Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації. Мотивація ефективності праці та мотиваційна система управління. Матеріальна, трудова і статусна мотивація. Методи управління мотивацією персоналу: організаційно-адміністративні, економічні, соціально-психологічні методи та методи погодження інтересів.

Тема 9. Трудові ресурси та соціальна політика держави. Соціальний захист у системі управління трудовим потенціалом.

Соціальна політика як визначальний напрям внутрішньої політики держави. Соціальний захист та добробут населення.

Соціальна політика організації та її використання в управлінні персоналом. Цілі та завдання соціальної політики. Форми соціальної допомоги.

Тема 10. Ефективність використання трудових ресурсів та шляхи її підвищення. Навчальні технології та інструменти реалізації процесу розвитку людських ресурсів.

Показники ефективності праці: продуктивність праці, трудомісткість, рентабельність, ефективність використання робочого часу, індекс ефективності використання трудових ресурсів. Фактори, що впливають на підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Визначення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Тема 11. Міжнародне співробітництво та зарубіжний досвід в управлінні трудовими ресурсами. Вплив глобалізації на ресурси праці та соціально-трудова відносинами.

Міжнародний досвід регулювання соціально-трудова відносин. Зростання мобільності робочої сили та інтенсифікація міграційних процесів у сучасному світовому господарстві. Гендерна рівність у розвитку і використанні людського потенціалу. Проблема інтелектуальної міграції.

Тема 12 Динаміка показників людського розвитку в Україні. Стан інтеграції України до світового ринку праці.

Динаміка кількості населення в Україні. Показники робочої сили, зайнятості та безробіття. Індекс людського розвитку.

Проблеми соціально-трудої сфери та політика зайнятості в Україні. Тенденції міграційних процесів. Конкурентоспроможність вітчизняної робочої сили на світовому ринку праці.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акулов М.Г. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. / М.Г. Акулов. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 328 с.
2. Андріяко Т.Ю. Педагогічна сутність і структура конкурентоспроможності фахівця [Електронний ресурс] / Т.Ю. Андріяко // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – 2014. – №3. – Режим доступу : http://intellect-invest.org.ua/rus/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_vypuski_n3_2
3. Богатирьов К.О. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності трудового потенціалу регіону / К.О. Богатирьов // Ефективна економіка. — 2016. — № 12. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
4. Ведерніков М. Генезис конкурентоспроможності робочої сили в контексті розвитку управління персоналом / М. Ведерніков, А. Крисько // Економічний аналіз. – 2016. – Вип. 7. – С. 246–244
5. Геращенко І. М. Людські ресурси як основний чинник конкурентоспроможності та стратегічного планування підприємства. Бізнес Інформ. 2019. №11. С. 368–375. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-368-375>
6. Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020>
7. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни студентами денної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напрямку підготовки 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці»/ За заг.ред. проф. Качана Є. П. – Тернопіль, ТНЕУ, 2016. – 376 с.
8. Зайченко О. І., Кузнецова В. І. Управління людськими ресурсами: навч. пос. /за наук. ред. О. І. Зайченко. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2015. – 232 с.
9. Заярна Н.М. Роль конкурентоспроможного трудового потенціалу в розвитку підприємства / Н.М. Заярна, Т.А. Красільнікова–Львівська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 20. – С. 212–214.
10. Конкурентоспроможність і трудовий потенціал соціального об'єкта: діалектика взаємозв'язку та розвитку змісту : навч. посіб. [для студ. спеціальн. АДМ 8.18010018 «Адміністративний менеджмент»] / В.М. Мороз, С.А. Мороз. – Х. : НТУ «ХП», 2015. – 129 с.
11. Мартинюк Н. Концептуальні підходи до трактування сутності конкурентоспроможності персоналу підприємства. Міжнародний науковий журнал "Економічний дискурс". 2016. Вип. 2. С. 15—28.
12. Мороз В.М. Взаємозв'язок рівня свободи совісті у державі з рівнем розвитку її трудового потенціалу / В.М. Мороз // Ефективність державного управління : збірник наукових праць Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – 2016. – № 29. – С. 217–224.
13. Мороз В.М. Мотиваційний механізм стимулювання трудової активності : державно-управлінський аспект : монографія / В.М. Мороз. – Х. : С.А.М., 2013. – 408 с.
14. Moroz V. Features define the category «Labour potential» / Volodymyr Moroz // Proceedings of the Conference «Research and Technology – step into the future». – Riga : Transport and Telecommunication Institute, 2013. – Vol. 6, № 2. – P. 26–27.
15. Олійник А. С. Конкурентоспроможність персоналу як складова ефективної діяльності підприємства. Економічна наука. Економіка та держава. 2020. № 1. С.97-101. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2020/20.pdf
16. Пікулик О. І. Трудова міграція в Україні: проблеми та наслідки: збірник тез звітної наукової конференції Львівського національного університету імені Івана Франка за 2018 рік (електронне видання): Секція факультету управління фінансами та бізнесу (м. Львів, 1–8 лютого 2019 р.). Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. — С. 34-38. Режим доступу до журналу: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/ZBIRNYK_ZVITNA-KONF_2019.pdf

17. Пікулик О.І. Причини, особливості та наслідки трудової міграції в Україні. *Економіка та суспільство*. 2020. №21. С.16-20. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/24/23>
18. Пікулик О.І. Проблеми використання ресурсу праці в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: економіка і управління*. 2020. Том 31(70), №3. С.77-82. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_3/31_70_3_1/15.pdf
19. Соколов А. В. Методологічні аспекти дослідження конкурентоспроможності трудових ресурсів регіонів // *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. — 2015. — № 23. — С.64-68. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2015/14.pdf
20. Столярук Х.С. Компетентнісні фактори впливу на рівень конкурентоспроможності працівника / Х.С. Столярук // *Соціально-трудова відносина: теорія та практика : зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; редкол.: А.М. Колот (голова)*. – К. : КНЕУ, 2016. – № 2/2016. – С. 109–114.
21. Управлінсько-регуляторні аспекти розвитку людських ресурсів в умовах глобалізації : моногр. / С. Е. Сардак. – Д. : Вид-во ДНУ, 2013. – 460 с.
22. Харун О. Конкурентоспроможність персоналу підприємства в контексті розвитку трудового потенціалу. *Міжнародний науковий журнал. Економіка суб'єктів господарювання*. 2016. № 4. С. 62—73.

Інформаційні ресурси

1. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Ліга Бізнес Інформ: <http://www.liga.net/>
3. Нормативні акти України: <http://www.nau.kiev.ua/>
4. Урядовий портал: <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Державний комітет статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Всі новини економіки та фінансів: <http://www.ukr.net/ua/news/jekonomika>
7. Міністерство фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua/>
8. Державна податкова служба України: <http://www.sta.gov.ua/>
9. Українське право: <http://www.ukrpravo.com/>
10. Бібліотека імені В.Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>